

Závěrečný úkol předmětu Metodologie II.

1) Téma výzkumu:

Funkce a vliv asistenta pedagoga ve třídách hlavního vzdělávacího proudu základních škol

2) Problém:

Vliv funkce asistenta pedagoga na školní úspěšnost a navazujících vzdělávacích drah žáků ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí na základních školách hlavního vzdělávacího proudu.

3) Hlavní výzkumná otázka:

Mají žáci ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí, v jejichž přítomnosti působil ve třídě asistent pedagoga lepší školní výsledky než ...?

4) Vedlejší výzkumné otázky:

- a) Jsou ZŠ ČR nakloněny ke zřízení asistenta pedagoga ve třídách, kde převládají žáci ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí?
- b) Mají žáci ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí problémy ve vzdělanostních drahách a šancích, při vstupu na střední školy?
- c) Co ovlivňuje školní úspěšnost žáků ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí?

5) Proč je zvolené téma relevantní?

Nástup dětí ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí do škol hlavního vzdělávacího proudu, bývá často pro sociokulturně znevýhodněné děti náročnější. Děti ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí jsou v české realitě nejčastěji romské děti, u nichž se může objevit nejčastěji jazyková nebo kulturní bariéra. Jedním z nástrojů napomáhajícím zvládnout nápor spojený s nástupem do školního prostředí je asistent pedagoga. Asistent pedagoga by měl být rovnocenným členem pedagogického týmu.

6) Cíl výzkumu:

Výzkum se bude zabývat tím, do jaké míry ovlivní funkce asistenta pedagoga školní úspěšnost žáků ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí na školách hlavního vzdělávacího proudu a jejich další vzdělávací dráhy.

7) Volba výzkumné strategie:

K dosažení optimálních výsledků je zvolen kvantitativní výzkum. Je definován problém, vymezení proměnných výzkumu a stanovení výzkumných hypotéz. Charakter výzkumu je objektivní a v uvedení výzkumu do praxe dojde k potvrzení či vyvrácení teorie. Postup výzkumu bude deduktivní.

8) Teoretická hypotéza:

Žáci ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí jsou úspěšnější ve vzdělanostních drahách a šancích, na základních školách hlavního vzdělávacího proudu. Jsou úspěšnější při vstupu na střední školy, směrem ke kvalifikaci, vyššímu vzdělání a na trh práce, v jejichž přítomnosti působil ve třídě asistent pedagoga.

9) Pracovní hypotéza:

- a) Čím vyšší budou finanční prostředky škol hlavního vzdělávacího proudu, tím je pravděpodobnější, že tato škola bude mít asistenty pedagoga ve třídách.
- b) Čím více bude ve třídách žáků ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí, tím více bude škola nakloněna k zaměstnávání asistenta pedagoga.
- c) S působením asistenta pedagoga ve třídě hlavního vzdělávacího proudu rostou úspěchy žáků ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí ve vzdělanostních drahách a šancích, při vstupu na střední školy, směrem ke kvalifikaci, vyššímu vzdělání a na trh práce.
- d) Činnost asistenta pedagoga má výrazný vliv na zlepšení školní docházky a školních výsledků žáků.
- e) Asistent pedagoga výrazně posiluje důvěru dětí i rodičů ke škole ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí.
- f) Asistent pedagoga předchází nedorozuměním mezi rodinou a školou, která mají často příčinu v kulturní odlišnosti.
- g) Asistent pedagoga bývá dobrým znalcem prostředí, ze kterého děti přicházejí, je si vědom zvláštností chování a zvyků dětí.

10. Koncept 1:

Asistent pedagoga

11. Konceptualizace 1:

Asistent pedagoga pomáhá žákům zvyšovat nápor spojený s nástupem do školního prostředí, měl být rovnocenným členem pedagogického týmu; představuje spojovací článek při komunikaci s rodinou.

12. Koncept 2:

Sociokulturně znevýhodňujícího prostředí

13. Konceptualizace 2:

„...Při definování sociokulturně znevýhodňujícího prostředí je třeba brát v úvahu také jazyk užívaný v prostředí dítěte. Pokud prvním jazykem dítěte není čeština, nemusí to pro dítě ještě znamenat znevýhodnění. ... Do skupiny dětí ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí jsou dále zahrnuty děti, jejichž rodina je nepodporuje (není schopna, nebo nechce podporovat) ve školních aktivitách a přípravě na školu; vztah rodiny ke vzdělání je vlažný či dokonce záporný; rodina nezajišťuje dostatečně materiální potřeby dětí; žije spíše na okraji společnosti nebo je sociálně vyloučená; ...“¹

14. Koncept 3:

Školní úspěšnost

15. Konceptualizace 3:

Školní úspěšnost je zvládnutí požadavků kladených školou na jednotlivce, které se projevuje v pozitivním hodnocení žákovy prospěchu, produkt kooperací učitelů a žáků vedoucí k dosažení určitých vzdělávacích cílů, (Průcha, 2009).

16. Operacionalizace:

a. Stanovení indikátorů:

Kladná odpověď na otázku: Má Vaše škola asistenta pedagoga ve třídě?

Zkušenosti s úspěchy zlepšení školních výsledků žáků ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí ve třídách, kde působí asistent pedagoga.

Zkušenosti se školní docházkou žáků za přítomnosti asistenta pedagoga.

17. Metoda sběru dat:

dotazník

¹ Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy. Koncepce (projekt) včasné péče o děti ze socio-kulturně znevýhodňujícího prostředí v oblasti vzdělávání. [citováno 24. května 2010]. Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/PDF/INtextkoncepcevcasnepece.pdf>

18. Populace:

Asistenti, učitelé a ředitelé ZŠ ČR

19. Vzorek:

Asistenti, učitelé a ředitelé ZŠ ČR, které navštěvují žáci ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí (sociálně vyloučených lokalit), bude osloveno min. 120 ZŠ.

20. Úryvky z dotazníku:

- a. Působí na Vaší škole asistent pedagoga?
Ano
Ne
- b. Působí na Vaší škole asistent pedagoga u žáků ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí?
Ano
Ne
- c. Zřízení asistenta pedagoga u žáků ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí považují za
Vhodné
Vhodné jen tehdy, když to negativně neovlivní kvalitu výuky v běžných třídách ZŠ
Nevhodné
Nedovedu posoudit
- d. Ovlivňuje působení asistenta pedagoga u žáků ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí jejich školní úspěšnost?
Rozhodně ano
Spíše ano
Nevím
Spíše ne
Rozhodně ne
- e. Seřadte podle závažnosti (1 nejvíce, 9 nejméně), co ovlivňuje školní úspěšnost žáků ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí jejich školní úspěšnost
Nízké vzdělaností aspirace
Nedostatečné spolupráce se školou ze strany rodičů
Vysoká míra absencí

Málo podnětné rodinné prostředí
Nízká motivace dětí a rodin

- f. Výchovné problémy a problémy s normami

Materiálně chudé rodinné prostředí
Negativní vzory v okolí a neexistence vzorů kladných
Nedostatečná domácí příprava

- g. Mezi nástroji, které se školám při vzdělávání dětí ze sociálně znevýhodňujícího prostředí osvědčují („příklady dobré praxe“), jsou nejvíce zastoupeny (seřadte 1 nejvíce, 6 nejméně)

Práce s rodinou
Spolupráce s institucemi dbajícími na plnění povinné školní docházky
Individuální přístup k dětem
Asistent(ka) pedagoga
Nabídka zájmových a volnočasových aktivit
Předškolní příprava a nabídka doučování

- h. Asistent pedagoga předchází nedorozuměním mezi rodinou a školou, která mají často příčinu v kulturní odlišnosti.

Rozhodně souhlasím
Spíše souhlasím
Spíše nesouhlasím
Rozhodně nesouhlasím

- i. Snížila se absence žáků ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí ve škole během jednoho roku za přítomnosti asistenta pedagoga ve třídě?

Rozhodně ano
Spíše ano
Nevím
Spíše ne
Rozhodně ne

- j. Má vliv absence žáků ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí ve škole na jejich školní úspěšnost?

Rozhodně ano
Spíše ano
Nevím
Spíše ne
Rozhodně ne

21. Praktické a etické problémy

Jako možný praktický problém při vypracování výzkumu vidím kooperaci se základními školami resp. vyučujícími, vzhledem k obecné neochotě pedagogů podílet

se na dotazníkových šetřeních studentů. Jako další možný problém se jeví získání důvěry tázaných; dá se předpokládat, že vzhledem k tématu budou zatíženi předsudky vůči věcnosti uchopení tématu.

22. Použitá literatura a prameny

PRUCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J., *Pedagogický slovník*. 6. aktualiz., rozš. vyd. Praha : Portál, 2009. 400 s. ISBN 978-80-7367-6

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno : Paido, 2000. 207 s. ISBN 8085931796.

GAVORA, P. *Výzkumné metody v pedagogice : příručka pro studenty, učitele a výzkumné pracovníky*. Brno : Paido, 1996. 130 s. ISBN 808593115X

CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu : základy kvantitativního výzkumu*. 1. vyd. Praha : Grada, 2007. 265 s. ISBN 9788024713694

PUNCH, K., HENDL, J. *Základy kvantitativního šetření*. 1. vyd. Praha : Portál, 2008. 150 s. ISBN 9788073673819.

MAŇÁK, J., ŠVEC, V. *Cesty pedagogického výzkumu*. Brno : Paido, 2004. 78 s. ISBN 8073150786.

DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost : příručka pro uživatele*. Praha : Karolinum, 1993. 374 s. ISBN 8071841412

CHRÁSKA, M., *Základy výzkumu v pedagogice*. Olomouc : Pedagogická fakulta UP, 1998. ISBN 80-7076-798-9

23. Právní normy

- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,

Váš projekt má dvě základní slabiny, především mizernou stylistiku, na které určitě doporučuji zapracovat. Před odevzdáním nějaké práce je vhodné dát ji někomu jinému přečíst, některé pasáže jsou za hranicí srozumitelnosti. A pak způsobem, jakým chcete odpovídat na výzkumnou otázku – máte zajímavé téma, problém, dobře jste to postavila pro kvantitativní výzkum, a následně to shodila tím, že chcete zjistit souvislost mezi úspěšností dětí a působením asistenta skrze dotazování se učitelů. Pro tento výzkum by bylo vhodné nějaké srovnání, nebo experiment, nebo formát hodnotícího výzkumu. V ŽÁDNÉM PŘÍPADĚ NEMŮŽETE KLÁST VAŠI VÝZKUMNOU OTÁZKU RESPONDENTŮM!!!